Lapset, nuoret ja lapsiperheet -kehittämistyö Pohjanmaa - hankkeessa

Vaasan sairaanhoitopiiri
Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Etelä-Pohjanmaansairaanhoitopiiri

455.000 asukasta
100.000 lasta

Tavoitteena 2005 - 2014

- Turvallisen kehityksen ja päihteettömyyden edistäminen
- Kehityksen vaarantumisen, päihdeongelmien ja mielenterveyshäiriöiden ehkäisy, sekä varhainen toteaminen ja puuttuminen
- Palveluiden toiminnallinen integrointi alueellisesti ja asiakaslähtöisyyden voimistaminen
- Peruspalvelujen osaamisen lisääminen
- Lasten ja nuorten erityispalveluiden seudullinen kehittäminen
- Hoidon porrastus ja hoitoketjut lasten- ja nuorten psykiatristen häiriöiden tunnistamisessa, tutkimuksissa ja hoidossa

2006-2008

1. Mielenterveyden edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa
2. Riskiryhmien mielenterveyden edistäminen
3. Haitallisen päihteidenkäytön ennaltaehkäisy
4. Masennuksen ennaltaehkäisy

Mielenterveyden ja päihteettömyyden edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa

1. Friends® – ohjelma (Aseman lapset ry.)
2. Pohjanmaan oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämishanke (yhteistyössä Stakes, LSLH)
3. MTEA2® - koulutukset koulujen henkilökunnalle
4. Ennaltaehkäisevä päihdetyö

Friends

- WHO:n suosittama, kouluissa toteutettava ahdistusta ja masennusta ennaltaehkäisevä ohjelma.
- Tarjoaa tärkeitä työkaluja tasapainoiseen elämänhallintaan, vahvistaa minäkuvaa ja omanarvontunnetta sekä lisää uskoa omaan kyvykkyyteen
- Myös ns. riskiryhmään kuulumattomat oppilaat hyötyvät sen opettamista stressinhallinta-, ongelmanratkaisu- ja itseensä luottamisen taidoista
- Vaikuttavuudesta paljon tutkimusnäyttöä (kansainv. ja kans. tutk.)

- Perustuu ennen kaikkea vertaisoppimiseen!
- Osallistaa myös vanhemmat!

Friends ohjelmaversiot

- Friends lapsille
  - soveltuu parhaiten alakoulun 4.- ja 5.- luokille
  - Suomessa toteutus aloitettu 2006-2007 kolmessa helsinkiläisessä peruskoulussa
  - tähän mennessä mukana n. 91 koulua ja yli 3300 oppilasta ympäri Suomea
- Friends nuorille
  - yläkoulujen 7- ja 8-luokkalaisille
  - Suomessa 2007-2008 neljässä yläkoulussa.
  - tunnit sopivat pidettäväksi esimerkiksi seuraavien oppiaineiden tunneilla: terveystieto, äidinkieli ja oppilaanohjaus.
  - Vaihtoehtoisesti voidaan hyödyntää 7-luokkalaisten ryhmäyttämiseen luokanvalvojan tunnilla tai voidaan toteuttaa valinnaisena kurssina
- FunFriends
  - 4-6 vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen suunnattu ohjelma
  - ohjelman pilottikokeilut alkavat 2009 vuoden lopulla

Käytännön toteutus

- Ohjaajana opettajat ja mahdollisuuksien mukaan koulupsykologit, –kuraattorit, terveydenhoitajat tai nuorisotyöntekijät (2 ohjaajaa/ryhmä)
- 10 viikoittaista n. 60 min oppituntia + 2 kertaustuntia noin 1-2 kuukautta myöhemmin
- Aikataulua ja sisältöjä jknv muokattavissa
- Oppilaalle: Friends –oppikirjan
- Ohjaajalla: Friends -opettajan opas

- Suomessa kouluttajaorganisaationa toimii Aseman Lapset ry, joka vastaa myös käytettävän materiaalin tuottamisesta.
- Pohjanmaa-hankkeen alueelle koulutettu 2 ohjaajakouluttajaa, joilla pätevyys kaikkien Friends -ohjelmien ohjaajien kouluttamiseen

Friends Pohjanmaalla

- Lasten Friends
  - 03/2008 Seinäjoki (21 osallistujaa)
  - 09/2008 Kokkola, Seinäjoki, Vaasa (yht. 51 osallistujaa)
  - 10/2008 tilanne: 72 koulutettua ohjaajaa, ohjelmaa käyttäviä kouluja 26, oppilaita ohjelmassa 881
  - ohjaajakoulutuksia lisää tarpeen mukaan
  - ohjaajien vertaistapaamiset/ työnohjaustap. 1-2x/v alkaen 02/2009
- Nuorten Friends
  - Pilottikäytössä Kauhajoen evankelisessa opistossa, yhdellä 10-luokalla
  - Ohjaajakoulutukset laajemmalle 2009
- FunFriends
  - kansalliseen pilottiin 2009 loppuvuodesta (Pohjanmaan alueelle yksi pilottiryhmä)
  - laajemmat koulutukset 2010

Ohjaajien verkoston rakentaminen yhteistyössä Aseman lapset ry.n kanssa!

Pohjanmaan oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämishanke

- Yhteistyössä lääninhallituksen ja Stakesin kanssa
- 2007-2008
- 25 koulua (alakouluja, yläkouluja, II – asteen ammatillisia oppilaitoksia ja lukioita)
- Kehittämistyön tulokset: http://www.laaninhallitus.fi/lh/biblio.nsf/vwbytypefinlh/667C654FAA22FD61C22574C90033C606

MTEA2 ® - koulutukset koulujen henkilökunnalle

- 2008 Keski-Pohjanmaalla 140 koulutettua (hankkeen toimesta)
  - 7 koulutusryhmää (Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho ja Veteli)
- Pohjanmaalla Vaasan koko oppilashuollon väki (ostopalveluna)
- Hyvä vastaanotto
- Kysyntä ylittää tarjonnan

Ennaltaehkäisevä päihdetyö

- Vastuullisen alkoholinanniskelun koulutukset
- Suupohjan alueen kouluissa tehtävän ennaltaehkäisevän päihdetyön 3v. strategia -> prosessinohjaus
- Päihdevalistus alakoulussa – pilotti 2009 yhteistyössä taitavat nuoret ohjelman kanssa
  - Halkokarin koulun 4 lk ~ 20 opp. pilotti
    - 4lk -> Friends – lapsen sosiaalinen vahvistaminen
    - 5lk -> biologian tunnit – päihde"valistus" (fakta vs. fiktio)
    - 6lk -> kertauspäivä yht. Järjestöjen kanssa (esim. Camera obscura)
    - Vaikuttavuusarviointi? Asennekysely 4lk ja toistetusti 7lk. -verrokkiryhmä

Muuta Pohjanmaa-hankkeessa tehtyä:

- BARO®
- Synnytyspelkoisten äitien tukeminen MYTTY (2008 vshp+epsh, 2009 kpshp)
- Urheiluseura mielenterveyden ja päihteettömyyden edistäjänä
- TimeOut! implementoinnin tukityö
- Perheinterventiokliinikoiden kouluttaminen (TLP) Vaasa (ru) 20hlö, Kokkola (su) 10hlö, Pietarsaari (su) 10hlö
- Pikkulapsipsykiatrisen toiminnan käynnistämisen tukemiseen liittyvät toimet K-PSHP
- Vastuullisen alkoholinanniskelun koulutukset
- HAL-poli yhteistyö sekä päihdeäitien hoitoketjujen kehittämiseen liittyvä työ (Kokkola, Vaasa, Seinäjoki)
- MASU koulutusten suunnittelutyö (org. alk. 2009)
- Yhteistoiminta paikallisten työryhmien/projektien kanssa (mm. taitavat nuoret, etsivä nuorisotyö, maakunnallinen ehkäisevän mt-työn työryhmä)
- Yhteistyö SMS:n OK hankkeen kanssa

Lapset, nuoret ja lapsiperheet PHM-hankkeessa 2009 -

- Kouluihin:
  - Friends (levittäminen-juurruttaminen – vaikuttavuus tutkimus KTL)
  - NUSKA (terveystiedon tuntiopetus?)
  - aggression portaat (terveystiedon tuntiopetus)
  - MTEA2 (opettajat/oppilaat)
  - kouluterveydenhuollossa käytettävä mittaristo/seulat (AUDIT, BBI-10, BDI)
  - TimeOut! koulupudokkuuteen? (implementointikokeilu)
  - Opettajien työhyvinvointi
- Vanhemmuuden ja lasten varhaiskehityksen tukeminen
  - perhevalmennuksen kehittäminen
  - MASU koulutusprosessien käynnistyminen (-09 K-PSHP)
- Masennuksen ja itsetuhoisuuden ennaltaehkäisy
- Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy
- Nuorten osallisuuden vahvistaminen - > ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön suunnitelman valmistelu 2009 uuden Kokkolan kaupungissa asuvien nuorten kanssa
- Ennaltaehkäisevä päihdetyö (Suupohjan alue, Halkokari-pilotti)

Kiitos!

www.pohjanmaahanke.fi
www.osterbottenprojektet.fi